

Előfizetési árak:

Postán küldve, vagy helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Félévre . . . 3 frt — kr.
 Évnegyedre . . . 1 frt 50 kr.
 Az előfizetési pénzek bérmentesen a kiadóhivatalhoz „Deésen megyeház” s legezélszerűbben postai utalvánnyal küldendők.

SZOLNOK-DOBOKA.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDÁSZATI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Hirdetési díjak: Egy 45 négyszög centimeter tért elfoglaló egyszeri hirdetési díja 50 kr, ezen fölül 90 négyszög centimeterig 1 frt s így tovább, a helyegdíj minden egyes beiktatásért 30 kr. Kedvezményül 4—10-szeri beiktatásnál 5%, 11 és többszöri beiktatásnál 10%-nyi díjelengedés.

Ismeretlen kézből jött cikkek nem közlünk, s csak bérmentes leveleket fogadunk el.

Megjelenik minden csütörtökön.

A lap szellemi részét érdeklő levelezések a szerkesztőséghez intézendők. Kéziratok vissza nem adtnak.

Okszerű gazdaszat.

III.

A tapasztalás világosan bizonyítja, miszerint a talaj annál kedvezőbb valamely növény diszlésére, mentől szabályosabban, egyenlőbben eszközöltetett a porhanyítás a barázdák kellő mélysége mellett; részint, mert a növények gyökereiket annál szabadobban terjeszthetik szét, részint a levegő a talajnak annál nagyobb részével érintkezvén, a talajban rejlő szerves alkatrészek pl. korhany (pumus) felbomlásával az abban levő ásványi alkatrészek — mint növényi tápanyagok, — elmállása erőteljesebb, szabályosabb folyamatot vesz, s így a növényeknek több tápanyag áll rendelkezésükre; de meg a tökéletesen porhanyított talaj a száraz időjárás káros behatásának könnyebben ellent áll. — Hogy tehát ezt elérhessük, főleg kötöttebb talajoknál, — nem lehet eléggé ajánlani a gazdának, ha az idő s körülmények engedik és kívánják, hogy ugyan azon növény alá egy helyett két, sőt három szántást is alkalmazzon, mert régi közmondás: „Egy szántás egy kenyér, három szántás három kenyér!” E mellett a trágyázásról megelégedezni nem szabad.

Végül nem állhatom meg fel nem említeni, — e megye nagyobb gazdáinál is szokásos azon felette rossz — mondhatni rabló talajművelési eljárást —, hogy t. i. több egymást követő éven át egy ugyanazon talajon ugyanazon egyfajú, tehát a talaj termő erejét ugyanazon egyirányban igénybe vevő növény termeltetik, pl. ugyanazon talajon hosszszas évek során át kukoricza vagy búza, hozzá téve, hogy az ilyen talaj — kevés kivétellel — vagy épen nem, vagy ritkán részesül egy kevés trágyában. Mózes VI-ik parancsa ezt mondja: „Ne lopj!” a gazda VI-ik parancsa pedig ez: „Egyfajú gabonát egymásután ne vess!” S mégis hány meg hány

gazda vét e parancs ellen. Hja! így örököltük e szokást s így folytatjuk! Pedig naponkénti esetek, példák érezhetőleg figyelmeztetik a gazdát e ferde eljárásról változtatni. Hogy ezen említett eljárás mennyire káros, arról könnyen meggyőződést szerezhet magának a gazda, ha a kellő alapismereteknek birtokában van, s ha fáradságot vesz magának után járni annak, hogy micsoda anyagokból is áll a növény, vagyis miféle tápanyagokat vesznek fel a különféle gazdasági növények a talajból tenyésztési idejük alatt? Csakhamar rá fog jönni, hogy minden növény más és más anyagokat vont ki a talajból, melyeknek időnkénti pótlására törekednie kell a gazdának. Lássuk egy pár gazdasági növény vegyontását, hogy azok a különböző ásványi tápanyagokat minő mértékben vesznek fel:

100 rész buzaszem hamvában talált: Kali 25.90, natron 0.44, konyhasó — mész 1.93, magnesia 6.27, kovasav 3.37, kén-sav — phosphorsav 60.39, vaséleg 1.32. 100 rész szalma: Kali 9.00, natron — konyhasó 0.56, mész 8.50, magnesia 5.00, kovasav 67.60, kén-sav 1.00, phosphorsav 3.10, vaséleg 1.00. 100 rész burgonya gumó: Kali 47.92, natron — konyhasó — mész 1.80, magnesia 5.40, kovasav 5.60, kén-sav 7.10, phosphorsav 11.20, vaséleg 0.50. Ezekből láthatni, hogy a búzaszem főleg phosphorsavat, míg a burgonya leginkább a kalit veszi igénybe. Tehát ha búzát több éven át termelünk ugyanazon talajon, a nélkül, hogy a búza életfeltételére szükséges phosphorsav és kaliról a talajban gondoskodnánk, elvégre ez ásványi alkrészekben annyira kizsároljuk a talajt, hogy az búzatermesre képtelen lesz. Hasonló tehát ezen eset azon ember eljárásához, ki jó egészsége mellett kamarája tartalmát folytonosan fogyasztja a nélkül, hogy abba csak parányit is tenne, míg végre az teljesen kiürül, s annak ujólagos megtöltése csak hosszszas időt s nagyobb költséget igényel.

Hogy tehát a gazda talajának ily módon kimerülését megóvja, mivel az évenkénti friss trágyázás nem mindig kivihető, de még nem is minden növény tűri meg: — a művelési növényeket szántóföldjébe akként következtesse, hogy két egyfajhoz tartozó növény, melyek ugyanazon tápanyagokat igénylik — egymásután ne jöjjen; — vagyis, hogy az előbbi növény tenyésztési ideje alatt a talajban felhalmozódott tápanyagok az utána következőnek szolgáljanak rendelkezésére.

E különféle gazdasági rendszerek követése mellett a körülmények szerint kivihető, főleg ott, hol a tagosítás már keresztül vitetett s a gazda keze az okszerűbb gazdálkodás vitelében nincs anynyira megkötve.

Általában hogy úgy a földművelés, mint az állattenyésztés terén az eddigi primitív, kevés hasznot hozó, sőt némely káros eljárások helyett, okszerűbb s helyesebb eljárásokat kell követnünk, azt magunk is már-már belátjuk; nincs egyéb hátra erre nézve, mint az, hogy úgy az elmélet, mint a gyakorlat terén kellő helyes ismereteket szerezzünk a helyes irány követésére; miért is nem lehet eléggé ajánlani a gazdaközönségnek a gyakori gondolkodva olvasást, számítását; de főleg azon nemes intézmények meleg pártolását, melyek a termelési tényezők összműködését előmozdítják s a mezei gazdasági fejlődés minden irányban előmozdítására jótékonyan hatnak, mely helyen a többek közül a társulást említem fel. E tekintetben e megye gazdaközönsége szép példát mutat a megalakult gazdasági egyesület létrehozásával, s hiszszük is, hogy e rég óhajtott intézmény, minden a mezei gazdaság előhaladását szíven hordozó gazdát a legkomolyabb gongolatokra s a legbuzgóbb tevékenységre serkent.

Belátva hibáinkat, térjünk tehát meg azokból; mert minden bünt megbocsát az

A „SZOLNOK-DOBOKA” TÁRCÁJA.

Thorwaldsen szerelme.

Beszély.

Irta:

Freiberg Gunter.

(Folytatás.)

Louise tanácsosnak látta barátnőjét a szobrász megérkezése előtt birni szavalásra; Thorwaldsen jelenléte, kék lelkes szemei a szép entusiastát könnyen megfoszthatták volna nyugalma csekély maradványától, s ez által a vendégek páratlan élvezettől fosztattak volna meg.

Fanny szíves készséget tanusított; ily kiváló hallgatóság előtt nem kevéssé volt ugyan elfogulva; bár minden oldalról a legszivesebb jóakarattal találkozott, mégis hatalmas szívdobogást érzett.

„Kérem, kisasszony, az „Orleans-i szűz” monológját! Mindkét monológot!” hangzék mindenfelől.

„Ilyen d'Arc Johannát nem egy könnyen láthatni,” szolt Schadow Felix Humboldt né aszszonyhoz: ily kellem előtt maga Stich és Händel Schütz¹⁾ is homályba vesznek.”

A lámpákat főlebb csavarták, a gyertyákat elkoppantották, a székeket félretolták és most a

német társaskör ifju ujoncznője elkezdé: „Lebt wohl, ihr Berge, ihr geliebten Triften!”¹⁾

Hangja, mely a hallgatót át meg átvillanyozta, nem egy szembe csalt könyűket. Valódi aranyhangja volt ez a költészetnek!

A tehetséges leány talán a híres Jagemann asszonyt, a weimari színház tagját vette kiválólag példányképül, mindazonáltal saját eredetiségében, saját valójában, saját művészi fölfogásában tűnt föl, a mint közvetlenül hatolt Schiller szellemébe.

Előadási modora, Rómában, a németekre nézve, kik fájdalmasan nélkülözték színházuk classicus játékrendjét, kétszeresen gyújtó volt. Miért is kérték, hogy szavalja el a második emelkedett hangú monológot: „Die Waffen ruhen.”²⁾

„Ehhez elkerülhetlenül szükséges a zongorakíséret,” jegyzé meg Fanny.

A gondos Louise mindenről intézkedett volt... Weber Anselm partitúrája azonnal rendelkezésre állott, s nem volt hiány műértőben, ki tüstént elfoglalta helyét a zongoránál, s a kíséretet helyes fölfogás- és szerénységgel játszta.

Fanny a helyzet által a legmagasb lelkesezésre ragadtatva, sokkal bátrabbnak, sokkal szenvedélyesebbnek látszott. Pathosjeljesen gördültek a hangzatos versek rózsás ajkairól; a nemes taglejtés, a tökéletes arczjáték elragadták, mámorba ringatták a jelen volt művészeket.

¹⁾ Hegyek, szeretett legelők, isten veletek!

²⁾ A fegyverek nyugosznak.

Fanny saját teremőrejebe lelket öntött, vagy a szent tűz lobogott oly hatalmasan benne, mert valaki a terembe lépve, ajkain csüngött, mintha ő egy valóságos Musa, egy Melpomene lenne, és nem földi lény.

Thordwaldsen a monolog elején jelent meg a küszöbön... elragadtatva, meghatva, némán támaszkodott az ajtófélfához... vele szemben Fiesole „Boldogok föltámadása” című művének másolata függött... ő is azt forgatá szívében: vajha megnyílnék a sir éje, vajha minden földi nyomortól megszabadulva, ő is fölfelé lebeghetne az égbe, az örök világosságba...

Fanny az előadást e fájdalmas, könyűkre indító fölkiáltással végezte: „Ach, es war nicht meine Wahl!”¹⁾

Körülzajongták, istenítették őt... de ő egyetlen dicséretet, egyetlen bókot sem vett észre... ő is azt hitte, hogy nem e világba való, ő is felsőbb sphaerák után áhitozott... órája ütött... tiszta fényben tűnt fel élte egén a szerelem csillaga, hirdette: Urad és mestered itt van!

A gyanutlan Seidler Louise nem sejté, mi nő hatást szült még szeretett barátnője.

Thorwaldsen a szellős, holdvilágos tavaszi éjen tüzkönyűket hullatott: a rózsák, melyet Fannytól kapott, mohó csókjai alatt elhullatá leveleit. Mint lutheranus, nem tudta, hogy a Madonna a gyöngéd szívviszonyok fölött különösen őrködik;

¹⁾ Ah, nem ez volt az én választásom!

¹⁾ Híres szépségű művésznők.

idő; de egyet nem, s ez a mulasztás, melyet mindig és ellenállhatlanul ezen szomorú következmény kísér: már késő!

Vékony Gábor.

Megyei élet.

Deés, november 12. 1876.

A közigazgatási bizottság ülésterméből.

Szolnok-Dobokamegye közigazgatási bizottsága rendes ülését folyó hó 8-án tartotta meg. Az elnöki széket főispán ur ő méltósága foglalta el, s a bizottsági tagok is — kettő kivételével, a kik elmaradásukat kellően igazolták — mind jelen voltak. Az ülés megnyitása után főispán ur ő méltósága több ügyet jelentett be, a melyek elintézése sürgős voltuknál fogva halasztást nem szenvedhetvén, az 1876-ik évi VI. t.-cz. 19. §-ban gyökerező jogánál fogva az illető közigazgatási ágak előadóinak meghallgatásával, ülésen kívül elintézték: tudásul vétetett. Az illető közigazgatási ágak előadói következő sorrendben referáltak: I. A főjegyző előadta: hogy Follért Ferencz nagysebeni m. kir. postaigazgató tudatja, miszerint a közigazgatási bizottságba maga helyett a postafelügyelőt küldte ki. Az 1876. VI. t.-cz. 2. §-a ilyemű kiküldetésekre és helyettesítésekre egyedül az illető szakministert jogosítván fel, határozatott, hogy: e kiküldetés elfogadható nem lévén, a postaigazgató erről értesítették.

A közigazgatási bizottság alakuló közgyűlésén megejtett fegyelmi választmányi választást a belügyminister azon okból semmisítvén meg, mivel abba megyei tisztviselők választattak, ujabban ez alkalommal megejtett választás után, a beadott szavazatlapon folytán, rendes tagul Várjon Lajos kir. mérnök, póttagul Danczkay Antal kir. adófelügyelő, szótöbbséggel választattak meg.

II. Királyi ügyész jelentést tett a központi börtön állásáról, s az 1873-ik év óta befolyt, s a szolgabírák útján a községi szegényalapok javára fordított büntetéspénzekről, a kimutatások az alispánnak oly célból adattak át, hogy a községi szegényalapokat szorosan megvizsgálván, az eredményről annak idejében jelentését tegye meg.

Üdvös e határozat másik ága is, mely szerint az igazságügyministeriumat a befolyó büntetéspénzeknek egy „szegények háza“, jobban mondva: „árva- vagy szeretetház“ létesítése céljából ez alapra fordíthatása engedélyezésére kérte meg. E feliratot, melyet Bruszt Ignác királyi ügyész a közigazgatási bizottságtól nyert megbízatása folytán oly ügyesen és szakavatottan szerkesztett, lapunk hivatalos rovata alatt egész szövegében veszik olvasóink.

ellenben Fanny, mint buzgó katolika, szobája csöndjében egy viasz-szivet csinált és azt következő reggel, titokban, a legközelebbi templomba vitte.

„O matutina stella, non ti scordar di me“²⁾, rebegé épen a Mária-kép előtt egy halvány ifjú nő, kinek tekintete az idegen, ifjú urhölgyet, mint szenvedő felebarátját, üdvözölni látszott.

Fanny szemérmesen süté szemeit a földre... mily jelenet fejlődhetik vala ki, ha e két nő egymás szívébe pillanthat és ott ugyanazon nevet olvassa; mert az imádkozó, fehér keszkenővel fején, nem volt más, mint Maria Magnani, kinek forró esedezése rég megelőzte Fanny szerelemért esdő szemérmes könyörgését.

Még künn, Róma kanyargó utcaiban is fülébe csengett a német nőnek amaz ihletteljes, rendkívüli reszkető hangon ejtett: „Non ti scordar di me!“

Az északi művész király s Seidler kisasszony szellem-, képzelem- és szépséggel pazarul megáldott barátnője napról-napra érezte az ábrándok legnagyobb mérvű valóulásának s a tulajdon boldogságnak közelségét. Fanny és Thorwaldsen egymásban kölcsönösen feltalálták eszményképüket; és volt is oka Thorwaldsennek szeretni a nyulánk thüringiai elragadóan szép külalakját, — azonban sokkal inkább boldogította őt a megnyerő jellem, az emelkedett lélek, a bizalom, melylyel Fanny az életet föl fogta s azt sa-

²⁾ Oh hajnali csillag, ne feledkezz meg rólam!

III. Harmadiknak a királyi mérnök referált, havi jelentésével kezdte, s a többek között a megyei utaknak évente négy ízbeni beutaztatására utazási átalányt kért, a mely — azon arányban, mint ez az államutakért megszabva van — mértőfölként 10 forintban állapított meg.

IV. Következett a tanfelügyelő, ki is jelenti, hogy állomását csak a napokban foglalhatván el, a tanügyről részletesebben a december 8-ki ülésen fog jelentést tenni.

A deési kisdudóvoda alapításának, ügykezelésének, jelenlegi állapotának és vagyoni helyzetének megvizsgálására s az óvodai bizottmány megszámoltatására egy küldöttséget kér, minek folytán a megye alispánja elnöklete alatt Lieber József tanfelügyelő és Kovács Samu bizottsági tag, jelentéstétel mellett fentebbi küldetéssel megbizattak.

V. A kir. adófelügyelő — mikép magát elnevezni szokta — az állam legfontosabb ressortjának képviselője és önálló Chef, referált az adóügy állásáról.

Engedjen meg az adófelügyelő ur, ha Chargé-jára annyit reflektálnunk kell, hogy ő is a közigazgatási bizottságnak épen olyan tagja, mint a többi királyi állami vagy törvényhatósági hivatalnokok, például a királyi ügyész képviseli az igazságügy, az állammérnöki hivatal főnöke: a közmunka- és közlekedési, a tanfelügyelő: a közoktatási szintén nagyfontosságú ressortokat, mindannyian Chefek, és ha nem csalódunk, van közöttük kir. tanácsos és dekorált is; annyi pedig bizonyos, hogy rangban egyike sem áll az adófelügyelő alatt, nem volt tehát helyén az önmagasztalás oly testületben, hol az adófelügyelő ép oly előadó, mint annak bármelyik államhivatalnoka avagy törvényhatósági tisztviselője.

De térjünk az előadott adó-ügydarabokra; azok elég fontosak voltak, s nincs is pontosság tekintetében az igen tisztelt adófelügyelő ur ellen semmi kifogásunk; rövid ittléte alatt kifejtett ügybuzgalma teljesen kielégítő, nagy reményeket köthetünk szakértelemteljes működéséhez, a mennyiben az államérdekek szigorú megóvása mellett nem látszik téveszteni szem elől az adózó nép sérelmeit sem, mert midőn több adófizetési halasztásról tett jelentést, ott, hol a szükség kívánta, ingatlanok elleni végrehajtásokat is alkalmazott.

Hanem voltak az adófelügyelő urnak oly előterjesztései is, melyek nem tartoztak fontosabb ressortjai közé, hogy például a Deésen székelő hivatalok egy része Szamosujvárra helyeztessék át, indokul egyebeket sem lévén képes felhozni, minthogy Szamosujvár egy loyális város; igaz, ezt elismerjük, de tudta ezt a tör-

ját enjével harmonicus összefüggésbe hozta. Fanny, a maga részéről, korának egyik legnagyobb fiában három főjellemvonását fedezte fel azon görögöknek, kiknek erényei az istenek és emberek előtt legtetszőbbek voltak: a jóságot, derült kedélyt és gyöngéd szívet. Szellemük, a legkülönbözőbb vérmérséklet mellett is, csodálatosan öszhangzott; Fanny hevessege valódi ellentétben állott Thorwaldsen nyájassága- s érzékenységevel; azonban mindenre nézve bámulatos egyetértésre jutottak. Thorwaldsen gyakran irigyelte barátnéja csodás beszédességét..., „Én nem tudok beszélni“, jegyzé meg olykor, „csak hallgatni.“

„Mire is a szó“, válaszolá, a varázsnak engedve, tartózkodás nélkül Fanny, „mikor Thorwaldsen szemei beszélnek?“

Fanny ura volt idejének; legalább a napokkal, mint elvitázhatlan tulajdonnal, rendelkezhetett, mert a hivatásával járó kötelességeket a reggeli órákban teljesítette. Olykor elkísérte a hercegnőt a színházba, vagy segédkezet nyújtott neki a theaestélyeken a vendégek mulattatásában. Egyéb tekintetben szabadsága soha sem volt korlátolva, s tetszésétől függött: mikép használja fel idejét.

Thorwaldsen, ha el is volt halmozva megbízásokkal, mindig talált időt a két elválhatlan német nőt, Louiset és Fannyt, sétáikon kísérni, őket a szép- és magasztosnak világába elvezetni; előtte, természetesen, oly ajtók is megnyitak, melyek más, kevésbbé híres, halandók előtt zárva voltak.

vényhozás akkor is, midőn a különböző hivatalok székhelyeül Deés városát tűzte ki. Szamosujvár loyális város volt keletkezése óta, kétségbe vonhatlan, de azért Deés sem maradt hazafiság tekintetében egyik magyar város mögött sem; az adófelügyelő ur plane legilletéktelenebb a két város érdemei mérlegelésére s bírálására, ki pár havi ittléte alatt sem egyik, sem a másik város előnyeit vagy hátrányait ki nem ismerhette; azon érvelése pedig, hogy itten a szállások drágák, nem áll, mert a szállásbérek itt nem emelkedtek, s ha a hivatalok innen Szamosujvárra helyezténének át, a szállások ott még emelkedettebbek volnának mint itt.

A második — fontos ressortjához nem tartozó — előterjesztése (kérem megjegyezni: nem indítványa) volt az adófelügyelő urnak, a bizottságban közmegebotránkozást okozott azon intermezzo, melyet az által idézett elő, hogy feledte, miszerint nem az adófelügyelőség áll a főispánnal szemben, a mely esetben is tisztelettel kell vala lennie, hanem áll az adóügyi referens a kormány képviselőjével, a közigazgatási bizottság elnökével szemben, s a helyzet méltóságával ellentétben álló, a jelenvoltakat csaknem ingerültségbe hozott kihívó modora, mely szerint elhatározatni kívánta, hogy az elnök az előadandó darabokkal a referenseket magához ne hivatassa: egyébként helytelen fészkelődésnél nem nevezhető. Uram! hát ön nem hivatja magához fogalmazóját? Pedig hát a fogalmazó közelebb áll önhöz, mint ön a főispánhoz, ki nem csak egy ressortot, mint ön, hanem az állam összes ressortjait képviseli, s az összes kormány bizalmából ül székében. A bizottság maga megtette különben kötelességét, egyhangulag rosztalta az adófelügyelő kihívó és kirívó magatartását, s a helytelen előterjesztéseket elvetette, főispán ur ő méltósága pedig a leghatározottabb higgadtsággal és erélyesen terelte az ügyet rendes medrébe, s hinni akarjuk mikép az elnöki erély és a kollegák roszszalása elég leezke volt az adófelügyelő urnak, s nem fogja jövőben a köziz. bizottság tanácskozásait hiábavalóságokkal lazítani, sőt az 1876. VI. t. cz. és ehhez kiadott utasítás behatódó tanulmányozása után többi kollegái példájára az ügyeket tárgyilagosan megvitatni, s nézeteivel a tanácskozást gazdagítani fogja.

VI. A megye alispánja tett jelentést a közigazgatás állapotáról, előadta a hozzá beosztott köziz. ügydarabokat, melyek legtöbbszörre harmadfokulagos ellátást igénylők voltak, a közmunka, honvédelem s másnemű közigazgatási ágakból, ezek mind elláttak, illetőleg az alispáni határozatok helybenhagyattak; egy katona állítási incidensből felirat határozatott a honvédelmi minis-

A Thorwaldsen név ép úgy hatott, mint a varázsserejű: „Sesam, nyilj meg!“¹⁾

Ily séták alkalmával rendesen egy vendéglőbe tértek be, hol a Frascati-ból került eper s a biborvörös bor oly beszédességet idéztek elő, mint a nectar és ambrosia. Ily idylli lakomákon tanácskozott a három tagú társaság a készitendő szobrok és képek felett; Fanny az asztalon tazéteket és rózsaleveleket terített ki.

„Und es fuhr im Taubenwagen
Durch die Luft Frau Venus hin.“²⁾

Ha a tevékeny, tudványó és kenyérkeresetre szorult Louise a lépcsőn maradt,³⁾ Thorwaldsen és bálványozója a Capitolium termeiben, vagy a Vatican muzeumaiban ábrándoztak, majd Tespieae, Erosa előtt róva le a kegyelet adóját, majd a belvedere-i Apolló előtt fejezve ki bámulatukat. Hovatovább azonban a mester műterme változott át mindkettőjükre nézve templommá.

(Folyt. köv.)

¹⁾ Egy arab regében előforduló varázsserejű felszólítás. Az illető előtt, ki ezt használta, a mese szerint, minden felnyilt.

²⁾ S a légen át galambszekeren, Venus asszony oda hajtattott. Szerző valószínűleg azt akarja kifejezni, hogy a társalgásba szerelem is vegyült.

³⁾ A lépcsőházat díszítő freskoképek tanulmányozása céljából.

terhez, miszerint a képezdei növendékek katonaságtól mentesítését törvényhozás útján biztosítani méltóztatassék.

VII. Az árvaszéki elnök az árva ügyek állásáról, s

VIII. A tiszti ügyész a befejezett fegyelmi ügyekről, s

IX. A főorvos a megyében uralgó egészségi állapotról — mely elég kedvező — tettek jelentést.

Az ülésteremben számos érdeklődő hallgatóság volt jelen s leszámítva a fentemlített intermezzot, melynek daczára különben főispán ur ő méltósága elég tapintatos volt a tanácskozást — a szög fejére ütvén — rendes kerékvágásba zökkenteni; az ülés szép rendben folyt le, s e szép rend fenntartására a bizottság tagjai vannak jövőben is első sorban hivatva, s ők kell, hogy egyes magáról netalán megfejtkező collegájukat a törvényes útra tereljék. Egyuttal megemlítjük, hogy szombaton a fegyelmi választmány ülésezett, s Oprea László körjegyző fegyelmi ügyét tárgyalta le.

Levelezés.

Retteg, 1876 november 6.

Helységünk, mely mint kis község szerepel az új Szolnok-Dobokamegye keretében, eleven élénkségét, szerencsés helyrajzi fekvésének köszönheti. Ugyanis: a kolozsvár-deés- és radnabesztercei útvonalba esvén, az ezen vidéken uralkodó ipar- és kereskedelmi mozgalmak reánk nézve sem maradhatnak hatás nélkül, s bárha e közlekedési viszonyokból az egyesekre nézve, — kik főleg elég ügyesek ezt fölhasználni — háramlik is némi haszon, mindazonáltal községünk s különösen annak azon osztálya, mely ezelőtt főtenyező volt: a kis-birtokosok, az ugynevezett egyházi nemesek, szomorú anyagi viszonyok közé jutottak. Kevés földbirtokuk lévén, annak is jövedelme egy részét a birtokra nehezedett adó fölemészti, a megmaradt részből, a termelési tetemes költségek leszámítása után, a minden mellékjövdelemtől elesett kis nemesség alig tarthatja fenn családját, melynek szükségait az alig mult időben egy vagy más hivatalos expedíciókkal, vagy más teendőikkel nem csak fedezhette, hanem még szakíthatott belőle gyermekeinek nevelésére is valamit, kikből és kik által a hazának nem egy értelmes és hasznos fia állott elő. Hja! megváltoztak az idők! Azonban még sem tagadhatni községünknek még külsőleg is látszó emelkedését: ugyanis egyik részében Fogarasi Mihály róm. kath. püspök ő nméltósága áldozatkészségéből épült kisdéd-templom emelkedik, melynek felavatásában a nagy alapítót útközben bekövetkezett betegsége gátolá. Miként azonban értesülve vagyunk; a templom f. hó 12-én mégis felszenteltetni fog, miután püspök ur ő excellentiája erre a deési zárdafőnöket delegálta.

Amott áll a Bethlen család által emelt s már zajos diszes vendéglő; mily két merőben elmentés új építmény! hogy az első népes és látogatott legyen, s a másik elhagyott üres, e czélhoz vezető egyetlen eszköz: az iskola. Ez által a népnek szivnemesedése, okosságának kifejtése, szóval megértése, fölfogása annak, hogy az ember nem csak a teremtés remeke, hanem képességgel is bír ezen előnyét saját és a közjó érdekében hasznosítani. Kötelességünk tehát sürgetni és mindent felhasználni a népnevelés, főleg annak nemzeti szellemben leendő emelése tekintetében. Az iskolák emelése s az ezek érdekében tett kiadások soha sem lesznek — mint a pusztá falba rakott tőke — holt kapitalis. Iskolát is tehát, ne csak templomot emeljünk, mert a nélkül üres padoknak szónokol emebben a pap.

Csicsó.

Erdély hölgyeihez!*)

Nem volt régen; még vannak azok közül, kik lángoló arczczal tüzték a küzdő magyarhős keblére a kokárdát.

Még élnek sokan, kik női hivatásuk legma-

*) E felhívás közlésére egyenesen a kolozsvári m. kir. tud. egyet. ifjusága „török segély-gyűjtő“ áll. választmányai titkára által kértünk fel. Szerk.

gasztosabbikát, honleányi kötelmeiket hiven teljesíték.

Mig szilárd lélekkel védte a férfi hazáját, szive utolsó dobbanásáig ott volt mellette az önfeláldozó nő, letörölte a verejtéket, s áldott keze ápolta a sebeket.

Aztán a zászló meghajolt... a kard kettétörtött. . . .

A szabadságot fitogtató nemzetek elfordíták arcukat, s veszni engedték a magyart.

Volt egy barbarnak nevezett pogány faj, melyet csak gunyolódva szoktak felemlíteni, az a megvetett török nemzet hajlékot adott a bujdosó magyarnak, enyhületet szerzett a megtört honfi kebelnek.

Erdély hölgyei!

Sulyos csatát viv, lételért küzd e pillanatban Törökország.

Női kötelességtek most abban áll, hogy férjetekek, fiaitok, jó barátaitok és hazafiaitok egykori megmentőinek enyhítsétek szenvedéseit, a hősi küzdelemben megsebesült török rokonaink segítségére siessetek.

Adakozzon mindenik úgy, mint sorsa engedti, s filléreitek áldott leszen a lerótt kötelesség szent érzete által.

A küldemény (pénz, tépés, sebkötelek) Kolozsvárra Czákó József joghallgatónak, a tudomány-egyetemre czimzendő.

Jelszavunk: ki hamar ad, kétszer adott!

A kolozsvári m. kir. tudományegyetem ifjuságának segély-gyűjtő állandó választmányá.

Kolozsvárt, 1876 november 5.

Hamary Béla,

Czákó József,

elnök.

titkár.

HIRFÜZÉR.

— **Megyei hírek. Hymen.** Szolnok-Dobokamegye csákigórbói birtokos báró Jósika Samu, br. Jósika Lajos legidősb fia Kolozsvárt tartotta esküvőjét br. Jósika Leó szurduki birtokos leányával: a bájos Irén baronesse-el, a hallhatatlan br. Jósika Miklós unokájával. Örök boldogság kísérje e szép frigyét.

— **Todorffy Domokos**, szamosujvári kir. aljárásbíró jövő vasárnap vezeti oltárhoz Gajzágó Gizella k. a. Gajzágó Salamon állami főszámvevőszék elnöke unokahugát. Áldást kívánunk a fiatal párnak!

— **„Erdélyi Gazda“** t. laptársunk f. év 46. számában Vékony Gábor okleveles gazdánk tollából került „okszerű gazda“ cikksorozatunkról emlékeztvén meg, abban „erdélyi országrészünk majd minden vidékére alkalmazható szemrehányásokat talál, ajánlja a jó tanács követését s óhajtja, hogy szerző felszólítása ne maradjon kiáltó szó a pusztában.

— **A kolozsvári** egyetemen a magyar közjogi tanszékre a jogi-kar a négy pályázó közül első helyen Torma Károlyt ajánlotta fel.

— **Az itteni fazekas** ipartársulat az első, mely az új ipartörvény alapján alakult, s első alakuló gyűlését mult szombaton tartotta meg.

— **Az ev. ref.** templom kőfala felállítására alakult consortium üdvös irányu czélja teljes befejezhetése tekintetéből f. év december 12-én tánczvigalommal egybekötött hangversenyt rendez.

Ifj. Berzencei Miklós rettegai szolgabíró értesíti lapunkat, hogy a négerfalvi határon útmunkáltatás alkalmával „septimus severus“ és „mars paccator“ köriratu és arczképpel ellátott 2 drb régi ezüst pénzt és több római régiséget talált. Erről értesítvén Torma Károly országosan ismert régészünket, ki is szállott, a felfedezett kőfalat megvizsgálta s a talált cserépedényekről és vasszegekről azon megállapodásra jött, hogy a helyen az ilosvai várnak — a rómaiak korszakából — egyik elővédje volt.

— **Huszka József** a helybeli polg. iskola rajztanárának, általa festett sikerült arczképe látható Sarudy Lajos divat-kereskedésében. Melegen ajánljuk e szép tehetségű fiatal festőt műértő közönségünk figyelmébe.

— **A körestélyek** rendezése végett alakult bizottság a tervezett sétatér javára a deési városház termeiben folyó 1876-ik év november hó 18-án kezdve jövő 1877-ik év március hó végéig terjedőleg minden második szombaton körestélyeket rendezend. Belépti jegyek, négy estélyre előre, válthatók bizottsági pénztárnok: Léner János urnál. Személy-jegy négy estélyre 1 frt, családijegy 2 frt. Vidékieknek egy estélyre személy-jegy 50 kr, családijegy 1 frt.

— **Belföld.** Az ország fővárosából. Az országgyűlés 11-én kezdé meg üléseit, az első ülésen a pénzügyi bizottság jelentése az 1877. budgetről, a n.-szebeni Teréz-árvaház, károlyfehérvári káptalan, a n.-szebeni és brassai Szt.-Ferenczrendi zárdákat illető kir. alapítványi járulékokra vonatkozó törvényjavaslat; a pénzügyi bizottság által az el nem fogadott s ez által megürült képviselői állások ellátására vonatkozó trjavaslat s az 1848-ik törvények által megszüntetett urbéri kapcsolatból fennmaradt jog- és birtokviszonyok rendezéséről szóló törvényezikk módosításáról szóló javaslat került elő. Simonyi a keleti kérdésben az összes ministeriumhoz intézett interpellatiót. A képviselőház pénzügyi bizottsága befejezte az 1877-ik évi költségvetés tárgyalását. A költségvetés mérlege a bizottság megállapodása szerint: összes bevétel 216.918.539 frt; összes kiadás 233.970.222 frt. Az igazságügyi bizottság folytatta a büntető törvénykönyv tárgyalását.

— **Ausztria.** Az osztrák reichsrath alsóházában a keleti ügy miatt megkezdett vita folyamán heves nyilatkozatok történtek a külügyi kormány politikája ellen. A szónokok többsége határozott óhajban fejezte ki, hogy „nem kell annexio“ és „Ausztria-Magyarország nem haladhat karöltve Oroszországgal.“

— **Külföld.** Antonelli bibornok, a pápa legbizalmasabb embere, a pápai államok utolsó külügyministere e hó 5-én Rómában meghalt 70 éves korában. A keleti háboruban bekövetkezett fegyverszünetet illetőleg ezeket írják: A porta 28-án ráállott a fegyverszünetre, melynek híre azonban későbbre jutott el Oroszországba, mint a szerbek végsegély kiáltása, minek kifolyása lett az orosz egyoldalú ultimatum, mely Ignatieffnek küldetett el. Az ultimatum nagy meglepetést szült a politikai világban, mert a fegyverszünetet már bevezézt ténynek lehetett tekinteni. A fegyverszünet 2-án lépett életbe. Elliot angol követnél értekezlet tartatott a választó vonalak kimérése végett, s e végre Ausztria-Magyarország részéről Raab vezérőrnagy és a konstantinápolyi követség katonai atacheja nevezetett ki. Az eshetőleges béke feltételeinek létrehozására európai konferentia van kilátásba, melyből azonban Oroszország Törökországot ki akarja zárni.

— **Apróhírek.** Király ő felsége magánvagyoná után élvezett adómentességéről önként lemondva, az államnak első adófizetője lett. — Gróf Andrássy Gyula külügyministernek édes anyja élte 77-ik évében elhalt. — A városunkban mult vasárnap tartott Mikó emlékünnepezen esperes Nagy Lajos imát, Medgyes Lajos emlékbeszédet tartott. — Rettegen a r. k. imaház deési zárdafőnök Kozma Döme és szamosujvári zárdafőnök Nagy Dániel által mult vasárnap szenteltetett föl, mely alkalommal gr. Kornis Miklós által adott ebéden az alapító püspök, a megye főispánja s a szívélyes házi gazda s kedves nejeért poharak emeltettek.

Törvényhatósági közérdekű közlemények.

113. szám.

„Szolnok-Dobokamegye“ közigazgatási bizottságának f. év. november 8-án tartott üléséből, a büntetés pénzeknek egy „szegények háza“ (szeretetház) alapjára leendő fordíthatása iránt igazságügyi m. kir. minister ur ő nagyméltóságához intézett:

Felirata.

Nagyméltóságú m. k. igazságügy minister ur!

A cultur államok azon nemes törekvése követéseül, hogy a véginségre jutott munkaképtelen polgárok elhelyezése és ápoltatása állami közvetítéssel is eszközöltessék: az erdélyi részben már a mult rendszerbeli cs. kir. igazságügyministeriumnak 1852. évi november hó 5-ről kelt, s a birodalmi lap 226. száma alatt megjelent utasítása 9. §. szerint azon intézkedést tette, hogy a meny nyiben a bíróságok által köztörvénybe ütköző jelentéktelenebb cselekmények megtorlásául az erdélyi részben még ma is érvényben levő btk. 261. §. alkalmazásával pénzbírságok szabatkának ki, ezek a btk. 6. §-a szellemében — miután állami közsegélylyel ugynevezett szegényházak nem mindenütt felállíthatók, a szenvedő emberiség érdekében felállítandó községi szegényalapok javára fordíttassanak; ezen elvileg üdvös intézkedést a főméltóságú m. kir. igazságügyministerium is mult 1873. évi március hó 5-ről 8940. sz. a. kiadott magas körrendelete ál-

tal fentartani méltóztatván, érdekelt bíróságok ezen megye területén is — kivéve egy időköz, és pedig mult 1854-től az 1859-ik évig, midőn felsőbb engedélylyel ezen pénzek egy időközben fel is épített 80 kórágyra berendezett diszes kórház javára fordítottak — legutóbbi időig a községi szegényalap javára kezeltettek, s illetőleg fordíttatnak jelenleg is.

Miután azonban érdekelt községi szegényalapok a kellő ellenőrködés gyakorlati nehézsége miatt többnyire csak névleg léteznek, s ezen különben jelentékeny összegre rugó pénzbírságok igen gyakran, a legerélyesebb intézkedések dacára, a kezelő községi előjáróságok által utólag jó részben igazolhatlannak bizonyulni szokott önkényű kedvezések folytán illetéktelen egyének között osztatván ki, a törvényhozás magasztos célja ezen úton legkevésbé érethetik el, s az inség által valóban sujtott keresetképtelenné vált aggok és azok árvái segélyezése épen azért nem eszközölhető, mert a szegényalapok javára fordítandó pénzek időközönként elfecséreltetnek: mély tisztelettel alólirt közigazgatási bizottságnak — tekintettel egyfelől arra, hogy ezen most már 319 községet és 3 várost, mintegy 280,000 lélekkel, magában foglaló 95 négyszög mértföld kiterjedésű megyének a szenvedő emberiség ápolására szükségelt egyetlen közintézete sincs; tekintettel másfelől arra, hogy ezen megyének különben is részint a korlátlan uzsora, részint pedig az elemi csapások gyakori súlya miatt — elszegényedett alsóbb néposztályában az inség mind ijesztőbb alakban lépvén fel, e miatt a közerkölcsiség is mind inkább súlyedésnek indul, következőleg legalább a teljesen keresetképtelenné vált aggok és árvák időleges elhelyezése és ápolása iránti emberies intézkedés megyénkben sürgős szükségességgnek nyilvánult, — mai napon tartott ülésében elhatározta hogy a köznyomoron enyhítendő: egy megyei közszegény-, illetve szeretetháza felállítását kezdeményezze.

Mint hogy azonban ezen magasztos cél

kiviteltére szükséges alappal nem rendelkezünk és annak felállítását közadakozás útján — a nép szegénysége miatt — kilátásba sem helyezhetjük egyfelől, másfelől a fennérdekelt pénzbírságok kezelési nehézsége és alig megakadályozható elfecsérlése állandó községi alapok létesítését úgy is majd lehetlenné teszi: egyetlen reményünket azon intézkedésre alapíthatjuk, ha a magas kormány, s illetőleg Nagyméltóságod a törvényintentionnak úgy is megfelelő legalázatosabb azon folyamódásunk méltánylásául, hogy érdekelt pénzbírságok jövőre egy, a szenvedő emberiség ápolására felállítandó, közigazgatási bizottsága által kezelendő, megyei közszegény, illetve „szeretetháza“ alapjára fordíttassék — az eddigi szabályrendeletek megfelelő módosításával intézkedni kegyeskedend.

Nagyméltóságu m. kir. igazságügyminister ur!

Kétségtelen, hogy a hazaszeretet, melylyel egyesek a közhazához ragaszkodnak, nagy részint az állami intézmények és böles kormányzat által nyújtott előnyök és jótétemények eredményében leli alapját; nemkülönben kétségtelen az is, hogy az államhatalomnak elsőrendű kötelme, hogy a véginségre jutott tehetetlen agg polgárait és azoknak segély nélküli gyermekeit a nevelés lehető közvetítésével ápolja, segélyezze, s kölcsönösen az inség által sujtott családok gyermekeinek fejlődő elmebeli tehetségeire, s így lelki irányára közintézetek által befolyást gyakorolván, a nyomor és elhagyatottság által előidézni szokott erkölcsi bukás elől a közhazának megmentse; s miután nem igen képzelhetni magasabb örömet, mint egy oly hazának polgára lenni, melynek atyailag gondoskodó böles kormánya legelhagyatottabb, inségre jutott polgárai érdekét is felkarolva, a nyomort a gondos szeretet melegével enyhíteni, és ez által a társadalom ezen szánandó tagjait az emberies ápolás mellett egyszersmind igen gyakran egy veszélyes iránytól megóvni törekszik: rendíthetetlen bizalommal bátorkodunk Nagyméltóságodat alázattaljesen kérni:

méltóztassék nemes irányu törekvésünk közvetítésével — az eddigi szabályrendeletek módosításával — kegyesen engedélyezni, s megfelelőleg intézkedni, hogy az itéletesen kiszabandó pénzbírságok a jövő 1877-ik évi január hó 1-től kezdődőleg egy megyei közszegény-, illetve szeretetház alapjára fordíttathassanak, s egyszersmind az illető bíróságokat oda utasítani, hogy említett időszakra innen a behajtandó pénzbírságok a megyei közigazgatási bizottság elnökségéhez tétessenek át.

Szolnok-Dobokamegye közigazgatási bizottságának Deésen, 1876. october 8-án tartott üléséből.

B. Bánffy Dezső s. k. főispán.

Közgazdaság.

Deési piaci árjegyzék.

1876. november 14-én.

1 hectoliter tiszta buza 7 frt 50 kr. Elegy buza 5 frt 40 kr. Rozs 4 frt 50 kr. Törökbuza 7 frt 40 kr. Zab 1 frt 60 kr. Árpa — frt — kr. Pityóka 1 frt 80 kr. Lenmag — frt — kr. — 100 kilogram széna 5 frt 20 kr. Szalma 1 frt 55 kr. Egy köbméter kemény tűzifa 4 frt 50 kr. Egy kilogram marhahús 32 kr. Juhús 24 kr. Sertéshús 84 kr. Disznózsir 96 kr. Marhazsir 90 kr. — Egy liter lencse 14 kr. Borsó 10 kr. Paszuly 6 kr.

Rettegi piaci árak.

1876. november 9-ről.

Egy hectoliter tiszta buza 7 frt 50 kr. Rozs 4 frt — kr. Törökbuza 2 frt 60 kr. Elegy buza 5 frt — kr. Zab 1 frt 80 kr. Árpa — frt — kr. Pityóka 1 frt — kr. Kendermag 3 frt — kr. Lenmag — frt — kr. Haricska — frt — kr. Egy liter lencse — kr. Paszuly 10 kr. Borsó — kr. Köles — kr. Bab — kr. Egy köbméter kemény tűzifa 4 frt 50 kr. Lágú — frt — kr. Egy kilogram marhahús 30 kr. Juhús 20 kr. Sertéshús 40 kr. Disznózsir 1 frt 25 kr. Egy koszu vöröshagyma 10 kr. Fokhagyma — kr. A pálinka 18 foku litere 30 kr.

Felelős szerkesztő-kiadó PANCZÉL JÁNOS.
Tárcavezető MEDGYES LAJOS.

H I R D E T É S E K.

SARUDY LAJOS, Deésen

(ezelőtt Zámbo György.)

Ajánlja a n. é. helybeli és vidéki közönségnek minden idényre

dúsan ellátott raktárát,

u. m. selyem, vászon, posztó, galanterie és rövidárúk.

Angol és brüni férfi gyapjukelmék

a legjobb szabó által készíttetve, 22 frttól 50 frtig; oxford, creton és chifon ingek 1 frttól 3 frt 60 krig; téli duxer alsó ing és nadrágok, férfi cipő, keztyű és kalapok.

Nagy választék női divatkelmekben,

ugyszinte creton, szöttes, chifon, pamut és czérnavászon, creas, rumburgi és roncsolt gyolcsok; — fehér és színes asztalterítékek, függöny-kelmék, ágytakarók, futó és asztali szőnyegek, matrác és paplanok; női és férfiplédek, hárász-holmik, bőr- és brünel-czipők kaucsuk sarokkal; ezeken kívül bárminemű e szakmához tartozó cikkek, vonlanse és brüsseli csipkék, szalagok stb. a legjutányosabb áron.

(2—5)

Nemkülönben érczkoporsó gyári raktárom

temetkezési készletekkel, gyári áron.

Minták ingyen, vidékre bérmentve és megrendelések a legpontosabban teljesíttetnek.

Női és férfi divatárúk első kézből!!

Határozott ár, kész pénzfizetésnél 5% engedmény!

(3—3)

Pályázati hirdetmény.

Szolnok-Dobokamegye kaczói járásába kebelezett Kaczko, Szelecske, Kápolna és Muncsel egyesült községek körjegyzősége üresedésbe jövén, ezen — 400 frt évi fizetés 60 frt lakás és irodai átalánnyal javadalmazott állomásnak választás útján való betöltésére ezennel pályázatot nyitattik. — Felhívtnak mindazok, a kik az 1871. évi XVIII. t. cz. 74. §-a értelmében képesítve vannak, hogy pályázati kérvényeiket 1876. évi november 15-ig alólirt szolgálói hivatalhoz annál bizonyosabban beadják, minthogy a később érkezett ilyenmű kérvények tekintetbe nem fognak vétetni.

A választás folyó év november 20-án d. e. 10 órakor Kaczko községében fog megtartani.

A kaczói járás-szolgabírájától.

Hollomezőn, 1876. october 9-én.

Buzura János, szolgabíró.

SZILÁGYI PÁL

asztalos,

(2—3)

Deésen, borsosutca 5. sz. alatt.

Ajánlja a n. érd. közönség becses figyelmébe asztalos művek üzletét.

Helyben egy a vidéken is épülethez, hivatalos irodákhoz, magán háztartásokhoz szükségeltető butoroknak diszesen vagy egyszerűen való kiállítását, kereskedelmi üzletek felszerelését jutányos árban elvállalja s azokat gyorsan és a legnagyobb pontossággal elkészíti.

Találhatni továbbá nála minden időszakban diszesen vagy egyszerűen kiállított ércz- és fakoporsókat 50 krtól 50 frt értékig, s kívánatra felvállal temetkezési kiállítást is helyben úgy mint vidéken.

Vidéki megrendelések posta vagy távirda útján eszközölhetők, gyorsan s a legnagyobb pontossággal teljesíttetnek.

Ny. Keresztész Pál könyvnyomdájában Deésen, 1876.

Lakásváltoztatás.

Folyó 1876. november 1-től

kezdődőleg lakásomat a Hárnyik-féle háztól Európa szálloda épület 5-ik számú szobába tettem át.

Deés, 1876. november 1-én.

(2—3)

Adler Mihály,

orvos.